

Иван Марангозов

Иван Василев Марангозов (14 август 1925 - 6 февруари 1998) е български инженер, разработил първия български персонален компютър, той също така поставя началото на българската индустрия за производство на персонални компютри и допринася за развитието на обучението по информатика и ИТ, което следва индустриалния бум в производството на компютри в България от началото на 80-те.

1 Биография

Иван Марангозов е роден в София и живее в къща на адрес ул. „Любен Каравелов“ №66 в столицата. Марангозов завършва II мъжка гимназия през 1944 и Държавната политехника през 1952 с отлична диплома като „електроинженер – слаби токове“. По-късно работи в тогава създадения Слаботоков завод. Отговорен конструктор е на популярните през 50-те български радиоприемници Родина и Балкан. В същото време работи като хоноруван асистент в Катедрата по радиотехника в Машинно-електротехническият институт (сега Технически университет, София). През ноември 1956 г. инж. Иван Марангозов напуска Слаботоковия завод, за да се съсредоточи изцяло върху преподавателската дейност като става преподавател и по радиотехника в Минно-геоложкия институт, София. Тъй като е характеризиран като „политически неблагонадежден“ от партийните органи на БКП, заради членството му в младежката организация „Бранник“ преди 9 септември, въпреки 2 спечелени конкурса, не успява да стане редовен асистент в МЕИ. Все пак през февруари 1958 Иван Марангозов започва работа като ръководител на „Електронна работилница“ във Физическия институт на БАН, където се занимава основно с разработката на научна апаратура в областта на радиоспектроскопията. Тези негови интереси той продължава и по-нататък като става инициатор на множество уникални разработки в най-съвременните направления на радиоелектрониката и особено в областта на изчислителната техника.

През 1962 Иван Марангозов постъпва в Базата за техническо развитие към новосъздадения завод „Електроника“, където работи като главен конструктор в секция „Цифрова изчислителна техника“. През 1963 той създава първата в България цифрова модулна система „НОРЕЛ“, изградена на базата на български компоненти и по-късно произвеждана серийно в завод „Електроника“. Системата се е прилагала в

множество цифрови уреди, производство както на завода, но и в разработките на други организации в страната с цел по-бързата цифровизация на промишлената и научната апаратура в България.

От началото на 1966 инж. Марангозов е ръководител секция „Изчислителна техника“ в новосъздадения Научно-изследователски и проектно-конструкторски институт по приборостроене (НИПКИП), като задача на института е захранването на заводите на ДСО „Приборостроене и автоматизация“ с разработки на цифрови измерителни уреди и средства за автоматизация.

През март 1967 е създаден първият Завод за изчислителна техника (ЗИТ-София) в България със съдействието на чл. кор. проф. Иван Попов и с напредничавото решение на правителството, като чл. кор. проф. Иван Попов подпомага назначаването на Марангозов като изпълнителен директор на ЗИТ. След успешното производство на електронна изчислителна машина модел ЗИТ–151 по лиценз на японската Facom-230–30 на фирмата Fujitsu, Марангозов става технически директор на ЗИТ. До 1971 колективът на ЗИТ внедрява ЗИТ–151 в Териториални изчислителни центрове (ТИЦ) - първа значителна крачка в автоматизацията на администрацията и инженерната дейност в България, с което страната изпреварва много от останалите държави от СИВ.

По-късно Марангозов се включва в създаването на утвърдената в рамките на СИВ „Единна серия електронно-изчислителни машини“ (ЕС ЕИМ), конкретно модел ЕС 1020, но заради свои технически критики към ЕС ЕИМ е помолен да напусне ЗИТ и през 1973 той се връща в Научно-изследователски и проектно-конструкторски институт по приборостроене като ръководител на комплексна програма по приложение на микропроцесорната техника, където разработва множество цифрови уреди и по-важно – подготвя документи и становища по редица въпроси от стратегическа важност за бъдещото развитие на микропроцесорната техника в България. През март 1979 постъпва в секция „Перспективни проучвания и анализи“ в Института по техническа кибернетика и роботика (ИТКР), БАН, където продължава да се занимава с микропроцесорна техника и персонални компютри, където с помощта на инж. Кънчо Досев създава през 1980 първия в България персонален компютър ИМКО–1.

Марангозов сформира малък колектив от инж. Геор-

ги Желязков, инж. Петър Петров (по-късно главен редактор на сп. Computer) и инж. Борис Вачков с който създават през 1980 ИМКО–2, който е на нивото на най-модерните тогава персонални компютри в света. ИМКО–2 е толкова успешен, че Министерство на просветата поръчва 200 броя, от които половината са раздадени в различни училища. ИМКО–2 е внедрен в серийно производство в завод „Аналитик“, Правец, който е трансформиран в Комбинат за микропроцесорна техника (КМПТ), като ИМКО–2 е наречен „Правец 82“.

Тъй като през 1982 навлизат 16-битовите компютри Марангозов разработва през лятото на 1984 ИМКО–4, първият български 16-битов персонален компютър, който от края на годината е произвеждан под наименованието „Правец 16“.

Така комбинатът в Правец започва производство на около 60 000 компютъра годишно, превръщайки се в най-големия производител на персонални компютри в рамките на СИВ, с най-голям пазар на българските компютри в бившия СССР.

2 Цитати

- *Истинският реализъм е неотменим от мечтите.* - интервю с Григор Лилов за неделния брой на в. Работническо дело, март 1985. ^[1]

3 Награди

- Златен Народен орден на труда.

4 Източници

[1] Милена Димитрова, *Златните десетилетия на българската електроника*, изд. Труд, 2008

- 80 години от рождението на инж. Иван Марангозов
- *Иван Василев Марангозов*, romagalo.com, материал №54889, 9 декември 2007

5 Виж още

- Компютър Правец
- Правец

6 Text and image sources, contributors, and licenses

6.1 Text

- **Иван Марангозов** *Източник:* <http://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B2%D0%B0%D0%BD%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%B7%D0%BE%D0%B2?oldid=6668557> *Сътрудници:* Nk, Sherpa, Pikeliljon, Alexd, Izvora, SvetanPetrov1940, ВятиЧ, BotNinja и Анонимни: 2

6.2 Images

6.3 Content license

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0